

บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างและการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาชุมชนเครือข่าย การวิจัยเชิงพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง” มีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ลงพื้นที่สำรวจบริบทของชุมชนและซักถามปัญหา ความต้องการ

ทีมวิจัยพร้อมทั้งนักศึกษาร่วมลงพื้นที่สำรวจบริบทของชุมชนซักถามปัญหา และความต้องการของคนในชุมชนร่วมกับพัฒนากรตำบลและเจ้าหน้าที่ในเขตชุมชนเครือข่ายการวิจัยเชิงพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

2. ออกแบบวิธีการดำเนินงานวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเครือข่ายการวิจัยเชิงพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย ชุมชนตำบลบ้านหนูน ชุมชนตำบลเข็กน้อย ชุมชนตำบลตาลเตี้ย ชุมชนตำบลบึงทับแฉด ชุมชนตำบลโป่งแดง ชุมชนตำบลบ้านใหม่สุขเกษม ชุมชนตำบลทับกฤช ชุมชนตำบลห้วยถั่วเหนือ ชุมชนตำบลนาขุม ชุมชนตำบลบึงกระจับ ชุมชนตำบลไพศาลี ชุมชนตำบลบึงระมาณ ชุมชนตำบลแม่ยางตาล ชุมชนตำบลห้วยมุ่น ชุมชนตำบลไทรนอก ชุมชนตำบลซับสนบูรณ์ และ ชุมชนตำบลคลองน้ำไหล

วิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) ประกอบด้วย ชุมชนตำบลบ้านหนูน ชุมชนตำบลเข็กน้อย ชุมชนตำบลตาลเตี้ย ชุมชนตำบลบึงทับแฉด ชุมชนตำบลโป่งแดง ชุมชนตำบลบ้านใหม่สุขเกษม ชุมชนตำบลทับกฤช ชุมชนตำบลห้วยถั่วเหนือ ชุมชนตำบลนาขุม ชุมชนตำบลบึงกระจับ ชุมชนตำบลไพศาลี ชุมชนตำบลบึงระมาณ ชุมชนตำบลแม่ยางตาล ชุมชนตำบลห้วยมุ่น ชุมชนตำบลไทรนอก ชุมชนตำบลซับสนบูรณ์ และ ชุมชนตำบลคลองน้ำไหล

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิจัยเชิงปริมาณ

พัฒนาเครื่องมือวิจัยร่วมกับพัฒนากรในเขตพื้นที่ และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม

วิจัยเชิงคุณภาพ

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาการเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม และรูปแบบที่เหมาะสมในการเผยแพร่ การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการสนทนาแบบกลุ่ม โดยมีประเด็นปัญหาที่เจาะจงกับกลุ่มคน มีลักษณะการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เครื่องมือที่ช่วยในการจัดเสวนากลุ่ม (Focus Group) คือ เทคนิค AIC (Appreciation Influence Control :AIC)

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยรวมทั้งนักศึกษา และนักวิจัยในชุมชนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามกระบวนการต่างๆ ดังนี้

วิจัยเชิงปริมาณ

1. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
2. ทำสำเนาแบบสอบถามและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม
4. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล

วิจัยเชิงคุณภาพ

ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและแบบมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนทั่วไปในท้องถิ่นของชุมชน ที่มีความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม

2.4 นำข้อมูลมาวิเคราะห์และแปรผลทางสถิติ

วิจัยเชิงปริมาณ

กรอกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists) โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่หาจำนวนและหาร้อยละ (Percentage)

วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาชุมชนเครือข่ายการวิจัยเชิงพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยคณะผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

วิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ข้อมูลมาจัดกระทำกับข้อมูล (Data Processing) เริ่มด้วยการจัดระบบข้อมูล แยกประเภทข้อมูล ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยและทำความเข้าใจกับความหลากหลายตลอดจนความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวมมา จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้ โดยผู้วิจัยได้จัดกระทำกับข้อมูลพร้อมๆ กันไป ตลอดระยะการดำเนินการวิจัย คือในแต่ละครั้งหลังจากที่เก็บข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจะบันทึกอย่างละเอียด

จากข้อมูลที่ได้ในประเด็นต่างๆ ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยนำมาจัดระบบข้อมูลแยกเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับบริบทชุมชน การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Analytical Description

2.5 จัดทำคู่มือ

นำข้อมูล ได้แก่ รูปภาพ รายละเอียดของปราชญ์ พิธีกรรม ภูมิปัญญา วัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องนำมาสรุปเพื่อเป็นแนวทางการอนุรักษ์ สืบสาน ส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่

2.6 สรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการวิจัยย่อย

ในทุกโครงการวิจัยย่อยคณะผู้วิจัยร่วมกับนักศึกษา และนักวิจัยในชุมชนลงพื้นที่นำเสนอรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการวิจัยให้ผู้ผู้นำ เจ้าหน้าที่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ชุมชนเครือข่ายการวิจัยเชิงพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

2.7 สรุปรายงานผลการดำเนินงานแผนงานวิจัย

เขียนและสรุปรายงานฉบับสมบูรณ์ส่งหัวหน้าแผนงานวิจัย เพื่อจัดส่งสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามต่อไป